



Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum omnes angeli differnat specie ad inuicem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

QVÆST. VNICA DE SPIRITVAL. CREATV. ART. VII.

ARTICVLVS VII.

Vtrum substantia spiritualis corpori aereo vniatur.

SEPTIMO queritur vtrum substantia spiritualis corpori aereo vniatur. Et videtur quod sic. Dicit enim August. 3. super Genes. ad litteram & 4. de ciuit. Dei. qd demones habent corpora aerea: sed demones sunt substantiæ spirituales. ergo substantia spiritualis corpori aereo vniatur.

¶ 2 Præt. Aug. in lib. de Diuinatione demonum, dicit quod demones subtilitate aerei corporis sensum humanum transcendunt: hoc autem non esset nisi aereo corpori naturaliter vniuerentur. ergo substantiæ spirituales aereo corpori vniuntur.

¶ 3 Præt. Medium non discrepat ab extremis: sed in regione coelestium corporum inuenitur vita secundum ponentes corpora coelestia animata. In regione autem terræ inuenitur vita in animalibus & plantis. ergo & in regione media quæ est aeris inuenitur vita: nec hoc potest referri ad vitam autum, quia aures ad modicum spatium aeris supra terram eleuantur, nec videretur conueniens quod totum aliud spatium aeris vacuum vita remaneret. Oportet ergo ponere ut videtur, ibi esse aliqua aerea animalia. Ex quo sequitur quod aliqua substantiæ spirituales aereo corpori vniuntur.

¶ 4 Præt. Nobilioris corporis nobilior est forma: sed aer est nobilior corpus quam terra, cum sit formalis & subtilius. Si ergo corpori terrestri, scilicet humano vniatur substantia spiritualis, quæ est anima, multo fortius corpori aereo vniatur.

¶ 5 Præt. Eorum que magis conueniunt, facilius est vnio: sed aer magis vni conuenire cum anima quam corpus commistum quale est corpus hominis, quia ut Aug. dicit super Gen. ad litteram, anima per aerem administrat corpus. ergo magis nata est vni anima corpori aereo quam etiam corpori commisto.

¶ 6 Præt. Dicitur in lib. de Substantia orbis. Motus circularis proprius est aëri, & hoc ideo. quia aërium est de se indifferens est ut moueat in omnem partem. Sed hoc etiam videtur aeri conuenire, quia est cum leuibus leuis, & cum grauibus grauis. ergo anima maxime videtur aeri vni.

SED CONTRA. Anima est actus corporis organici: sed corpus aereum non potest esse organicum, quia cum non sit terminabilis termino proprio, sed solum alieno, non est figurabilis. ergo substantia spiritualis quæ est anima, non potest corpori aereo vni.

RESPON. Dicendum, quod impossibile est substantiam spirituales corpori aereo vni. quod potest manifestari tripliciter. Primo quidem, quia inter omnia alia corpora, corpora simplicia elementorum sunt imperfectiora, cum sint materialia respectu omnium aliorum corporum: vnde non est conueniens secundum rationem ordinis rerum, quod alicui corpori simplici elementari spiritualis substantia vniatur ut forma. Secunda ratio est, quia aer est corpus simile in toto & in omnibus suis partibus. vnde, si alicui parti aeris vniatur aliqua spiritualis substantia: eadem ratione & toti aeri vniatur, & similiter cuilibet alteri elemento, quod videtur absurdum. Tertia ratio est, quia substantia spiritualis dupliciter alicui corpori inuenitur vni. Vno modo ad exhibendum corpori motum, sicut dictum est, quod corporibus coelestibus spirituales substantiæ vniuntur. Alio modo ut substantia spiritualis per corpus vniatur ad propria sua operatione, quæ est intelligere, sicut anima humana vniatur corpo-

Fri, ut per sensum corporis, per eos scientias acquirat. substantia spiritualis non potest vni. neque, ratione quia aeri est corpus naturalis motus quædam, qui continetur forma eius naturalis, nec inuenitur aliquo modo aut in toto aere, aut in aliqua eius parte, quæ non potest reduci in aliquam causam corporalem vni. ergo non apparet quod aliqua substantia spiritualis et vniatur. Et vniatur spiritualis substantia corpori aereo per perfectionem intellectualis operationis. Corpora simplex non potest esse instrumentum sensus, ut patet in lib. de Anima. vnde relinquitur sensus per substantiam nullo modo corpori vniatur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod vbi dicitur, dicitur dicitur demones habere aerea corpora, non queritur asserendo quasi ex sententia propria, sed in ratione aliorum, vnde dicitur in 2. de Cui. Dei. quædam sua etiam demonibus corpora, sicut dicitur in 2. de Cui. Dei. Si autem nulla quisquam habere corpora demonum rat, non est de hac re aut laborandum operatione, aut contentiosa disputatione certandum.

¶ 2 Et per hoc, patet solutio ad secundum. **AD TERTIUM** dicendum, quod in inferiori regione circa terram est locus mixtionis elementorum. Quia autem mixta quanto magis ad aequalitatem conueniunt, tanto magis recedunt ab extremis contrarietate, & sic quandoque similitudinem contrarietatis sunt corporum, quæ sunt sine contrarietate. Et tunc, quod vita magis potest esse in suprema, & in regione quam in media, præsertim cum in inferioribus, tanto aptius est corpus ad vitam propinquius fuerit aequalitati complexionis.

AD QUARTUM dicendum, quod corpus aereum nobilior quam terra: sed corpus aequalis nobilior est nobilior vtroque, quasi magis conueniens contrarietate. Et hoc solum inuenitur in spirituali vniatur, in quo tunc inferiora elementa necesse est abundare materialiter ad aquam constituendam, propter excessum adhibentem in aliis elementis.

AD QUINTUM dicendum, quod dicitur administrare corpus iuum per aerem ad motum, quia est susceptibilior motui corporibus spissis.

AD SEXTUM dicendum, quod aer non est reus ad omnem motum, sed respectu quod est leuis, respectu aliorum grauis. vnde etiam habetur quod sit perfectibile per animam.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum omnes Angeli differant specie ab invicem.

OCTAVO queritur, vtrum omnes Angeli differant specie ab invicem. Et videtur quod non. August. in Enchi. Creatura rationalis que in paradiso erat, quæ peccatis atque supplicis tota ex parte reparari meruit. Ex quo sic arguitur Angeli ab invicem differunt secundum naturam speciei, pluribus Angelis irreparabiliter peccatis, plures natura irreparabiliter peccatis: sed non patitur diuina providentia, ut aliqua natura naturalis ex toto pereat, ut patet ex auctoritate. Ergo non omnes Angeli differunt ab invicem secundum naturam speciei.

¶ 2 Præt. Quanto sunt aliqua propinquiora in quo nulla est diuersitas, tanto minus sunt diversa. Angeli autem secundum ordinem naturæ propinquiores sunt Deo quam homines. Angeli vero diuersa sunt ab invicem, quæ differunt

& specie, q̄ que differunt numero, & conueniunt in specie. Cum ergo hoies non differat specie, sed numero solum, videtur q̄ nec angeli specie differant.

¶ 3 Præt. Cōueniētia aliquorū in formali principio facit aliqua idē esse specie: differētia vero in principio materiali facit differre numero solum: in angelis autē ipsū eē se hēt vt formale ad essentiam angeli, vt supra dictum est. Cum ergo oēs angeli cōueniāt in esse, differant vero secundum essentiam, videtur quōd angeli non differant specie, sed numero solo.

¶ 4 Præt. Omnis substantia subsistens creata est indiuiduum contentum sub aliqua natura communi speciei, ita q̄ si indiuiduum sit compositum, natura speciei predicabitur de eo secundum rationem cōpositi: si vero indiuiduum fuerit simplex, natura speciei predicabitur de eo secundum simplices rationes. Angelus autem est substantia creata subsistens. Siue ergo sit compositus ex materia & forma, siue simplex, oportet q̄ continetur sub aliqua natura speciei: sed natura speciei non derogat q̄ possit habere plura supposita: similiter ēt nec indiuiduo sub ea existenti derogat si hēt aliquid secum compar in eadem specie. ergo videtur quōd possibile sit esse plures angelos vnus speciei. In perpetuis autem non differunt esse & posse, vt dicitur in 3. Physic. ergo in angelis sunt plura indiuidua vnus speciei.

¶ 5 Præt. In angelis est perfecta dilectio. Nihil ergo eis subtrahendum est, quod ad perfectionem dilectionis pertineat: sed q̄ sint plures vnus speciei, pertinet ad perfectionem dilectionis, quia omnia animalia vnus speciei naturaliter se inuicem diligunt, secundum illud. Eccl. 1.3. Omne animal diligit simile sibi. ergo in angelis non sunt plures vnus speciei.

¶ 6 Præt. Cum sola species desiniatur secundū Boet. quæcunque in definitione conueniunt, videntur in specie conuenire: sed omnes angeli conueniunt in illa definitione, quam Damasc. ponit in 3. lib. Angelus est substantia intellectualis, temper mobilis, arbitrio libera, incorporea, Deo ministras, secundum gratiam non natura immortalitatem suscipiens. ergo omnes angeli sunt vnus speciei.

¶ 7 Præt. Angeli secundū ordinē naturæ sunt propinquiores Deo q̄ hoies: sed in Deo sunt tres personæ vnus naturæ secundum numerum. Cum ergo in hominibus sint plures personæ vnus naturæ: fm speciem, videtur q̄ multo fortius in angelis sint plures personæ in vna natura speciei conuenientes.

¶ 8 Præt. Greg. dicit, q̄ in illa cœlesti patria, vbi plenitudo boni est, licet quadam data sint excellenter: nihil tamen possidetur singulariter. Omnia enim in omnibus sunt, non quidem æqualiter, quia aliqui alijs sublimius possident, quæ tamen omnes habēt. Non est ergo differentia in angelis, nisi secundum magis & minus: sed magis & minus nō diuersificant speciem, ergo angeli non differunt specie.

¶ 9 Præt. Quæcūq; cōueniunt in nobilissimo. eōue niāt in specie, q̄ nobilior est quod ponitur sub specie, q̄ quod ponitur sub genere, est enim dīa specifica formalis respectu generis: sed oēs angeli cōue niāt in nobilissimo quod in eis est. In natura intellectuali, ergo omnes angeli conueniunt in specie.

¶ 10 Præt. Si aliquod genus diuidatur per duas differētiās, quarū vna altera sit imperfectior, differētia im perfectior magis est multiplicabilis q̄ pfectior, sicut irrationale p plures species multiplicatur q̄ rationale. Substantia autem spiritalis diuiditur per unibile & nō unibile: unibile autē corpori est imperfectius in

spiritualibus substantijs. Cum ergo substantia spūalis vnibilis corpori. anima humana non distingatur in multas spēs, multo fortius substantia spūalis non vnibilis. Angelus, nō multiplicat p multas species.

¶ 11 Præt. Bonifacius Papa dicit, q̄ ministraciones in Ecclesia militanti sunt ad exēplum cœlestis militia. In qua Angeli differūt in ordine & potestate: sed in Ecclesia militati differētia ordinis & potestatis non facit homines differre secundum spēm. ergo nec in cœlesti militia angelorū Angeli spē differūt, qui sunt diuersorum ordinum vel Hierarchiarum.

¶ 12 Præt. Sicut inferiora elementa sunt ornata plā tis & animalibus, & cœlum siderū stellis, & Sole, & Luna, ita etiā cœlū Empyreum ornātū est Angelis: sed in plantis, & animalibus inueniunt multa eiūsdē speciei. Similiter etiā videtur, q̄ oēs stellæ sint vnus speciei, quia cōmunicant ī vna forma nobilissima, quæ est lux. ergo videtur pari ratione, q̄ vel omnes Angeli, vel aliqui cōueniant in vna specie.

¶ 13 Præt. Si plures Angeli nō ponantur cōuenire in vna spē, hoc nō est nisi, quia in eis nō est materia: sed remotio materiæ nō solum tollit pluralitatem in diuiduorū, sed etiā vnitatē, quia indiuiduum nō ponitur sub spē, nisi per materiā: quia materia est indiuiduationis principiu. Si ergo necesse est poni Angelos esse indiuidua q̄dam, pari etiam ratione poni poterit, quōd sint plures in vna specie.

¶ 4 Præt. In his, quæ sunt separata a materia, idē est intellectum & intelligens, secundum Philo. Si igitur Angeli essent sine materia, idem essēt Angelus intellectus, & Angelus intelligens: sed quilibet Angelus intelligit Angelum quemlibet. ergo sequeretur q̄ non esset nisi vnus Angelus, quod est falsum. Nō est ergo ponendum, q̄ Angeli sint sine materia: & ita neq; ponendum est, q̄ oēs Angeli differant spē.

¶ 15 Præt. Numerus est species quantitatis, quæ nō est sine materia. Si ergo in Angelis non esset materia, non esset in eis numerus, quod est falsum. ergo idem quod prius.

¶ 16 Præt. In his quæ sunt sine materia, nō est multiplicatio, nisi fm causam & causatō, vt Rabbi Moyses dicit. Si igit Angeli sunt sine materia, aut nō est in eis multitudo, aut vnum est causa alterius, quorū vtrumq; est falsum. ergo idem quod prius.

¶ 17 Præt. Creaturæ a Deo sunt conditæ, vt in eis diuina bonitas representetur: sed in vna specie Angeli representatur diuina bonitas perfectius, quàm in vna specie hominis. Non ergo oportet ponere plures species angelorum.

¶ 18 Præt. Diuersæ species secundum differētiās específicas differunt, quæ ex opposito diuiduntur. Nō possunt autē designari tot differētiæ specificæ oppositæ, quanta ponitur multitudo angelorum. Nō ergo omnes Angeli differunt specie.

SED CONTRA, si aliqui Angeli in spē cōueniant, maxime hoc v̄ de illis, qui sunt vnus ordinis: sed illi qui sunt vnus ordinis non conueniunt in specie, cum in eodē ordine sint primi medij, & vltimi, vt Diony. dicit 10. ca. angelicę Hierar. Species autem non predicatur de suis indiuiduis secundum prius, & posterius, vt dicitur in 3. Metaphys. Non ergo sunt plures Angeli vnus speciei.

¶ 2 Præt. Illa sola videntur multiplicari secundū numerum in vna spē, quæ sunt corruptibilia, vt natura speciei, que non pot conferuari in vno, conferuetur in pluribus: sed Angeli sunt incorruptibiles, ergo non sunt plures angeli vnus speciei.

Quæst. di. S. Tho. CC ¶ 3 Præt.

Lib. 3. de sent. ma. tex. 15. tom. 1.

Cap. 10. efr. ca. medium. & c. 4. a medio illius. Lib. 3. cō. 11. tom. 1.

Lib. 1. c. 7.
in fine. to. 1.

Ar. 1. huius
quæst.

Lib. 4. c. 6. 33.
tom. 3.

¶ 3 Præter Multiplicatio indiuiduorum in vna sp̄e est per diuisionē materiæ: sed Angeli sunt immateriales, quia vt Aug. dicit 13. Cōfessio. materia est prope nihil: Angeli autē ppe Deum. ergo in Angelis nō est multiplicatio indiuiduorum in eadem specie.

RESPON. Dicendum, q̄ circa hanc quæstionem diuersimode aliqui sunt locuti. Quidam, n. dixerunt q̄ omnes spirituales substantiæ sunt vnus speciei: alij vero q̄ oēs Angeli vnus Hierarchie, aut etiam vnus ordinis: alij autem q̄ omnes Angeli ab inuicem specie differunt. quod & mihi videtur propter tres rationes. Prima sumitur ex conditione substantiæ eorum. Necessē est, n. dicere, q̄ vel sint formæ simplices subsistentes absque materiā, vt supra habitum est: vel q̄ sint formæ compositæ ex materiā & forma. si autem Angelus est forma simplex abstracta a materiā, impossibile est etiā fingere, q̄ sint plures Angeli vnus speciei, quia quæcūque forma, quantumcūq; materialis, esse, vel secundum intellectū, non remanet nisi vna in specie vna. Si enim intelligatur albedo absq; omni subiecto subsistens, non erit possibile ponere plures albedines, cum videamus, q̄ hæc albedo non differt ab alia nisi per hoc, q̄ est in hoc, vel in illo subiecto, & similiter si esset humanitas abstracta, non esset nisi vna tñ. Si vero Angelus sit substantia ex materiā, & forma composita, necesse est dicere, q̄ materiæ diuersorum angelorū sint aliquo modo distinctæ. Distinctio autem materiæ a materiā non inuenitur nisi duplex. vna secundum propriā rōnem materiæ, & hæc est secundum habitudinē ad diuersos actus. cum, n. materia secundum propriā rōnem sit in potentia, potentia autē ad actum dicatur, necesse est q̄ secundum ordinem actū attendatur distinctio in potentijs & materijs. & hoc modo materia inferiorum corporū, quæ est potentia ad esse, differt a materiā celestium corporum, quæ est potentia ad vbi. Secunda distinctio materiæ est secundum diuisionē quātitatis, put materiā existēs sub his dimensionibus distinguitur ab ea, quæ est sub alijs dimensionibus. & prima qdē materiæ distinctio facit diuersitatē secundum genus, quia secundum Philo. in 5. Meta. genere differunt secundū materiā diuersam. Secunda autē distinctio materiæ facit diuersitatē indiuiduorum in eadē specie. hæc autē secunda distinctio materiæ non pot esse in diuersis Angelis, cū Angeli sint incorporei, & omnino absq; dimensionibus quantitatis. Relinquitur ergo, q̄ si sint plures Angeli compositi ex materiā & forma, q̄ sit in eis distinctio materierum secundum primū modum: & ita sequitur, q̄ non solum specie, sed & genere differunt. Secunda rō sumitur ex ordine vniuersi. Manifestum est, n. q̄ duplex est bonum vniuersi, quoddam separatum, i. Deus qui est sicut dux in exercitu, & quoddā in ipsis rebus, & hoc est ordo partium vniuersi, sicut ordo partū exercitus est bonū exercitus. Vñ A post. dicit Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt. Oportet autem q̄ superiores vniuersi partes magis de bono vniuersi participent, qd est ordo, perfectius autē participant ordinē ea in quibus est ordo per se, q̄ ea in quibus est ordo per accidens tantum. Manifestū est autem, quod in omnibus indiuiduis vnus speciei, non est ordo nisi secundum accidens: conueniunt, n. in natura, & differunt secundū principia indiuiduantia, & diuersa accidentia, quæ per accidēs se habent ad naturā speciei. Quæ autem specie dif-

Ferunt ordinē habent per se, & s̄m essentialia propria. Inuenitur, n. in speciebus rerū vna abundantius per aliā, sicut & in speciebus numerorū, vt dicitur Meta. In istis autē inferioribus, quæ sunt generabilia & corruptibilia, & infima pars vniuersi, & participant de ordine, inueniuntur non oīa habere ordinē per se: sed quædā habēt ordinē accidens tñ, sicut indiuidua vnus speciei. In lapidibus autē parte vniuersi, s̄m corporibus celestibus, inuenitur ordo per accidēs: sed solum per se, cum corpora celestia ab inuicē specie differant, ut in eis plura indiuidua vnus speciei differant, & vna Luna, & sic de alijs. Multo ergo magis in prima parte vniuersi, nō inueniuntur aliqua per accidēs, & nō per se. & sic relinquitur q̄ oīa li ab inuicē specie differunt, secundum maiorem vel minorem perfectionē formatum simplicium, cū iori vel minori propinquitate ad Deū, q̄ est finis & infinita p̄fectionis. Tertia vero rō sumitur p̄fectione naturæ angelicæ. perfectum, n. dicitur quodq; qñ nihil deest ei eorum, quæ ad perfectionē pertinet. & huius qdem p̄fectionis gradus ex eorum rerum perpendi pot. Deo, n. q̄ est in supremo perfectionis, nihil deest eorum quæ pertinent ad totum esse, præhabet, n. in se oīs rerum p̄fectiones simpliciter & excellenter, vt Dionysius dicit. In autem aliquod in infima parte rerum quæ generabilia & corruptibilia, p̄fectum immo eo q̄ habet quicquid ad se pertinet perfectionem indiuiduationis suæ, non autem ad pertinet ad naturam suę speciei, cum materiam speciei etiam in alijs indiuiduis inuenitur. Quæ fesse ad imperfectionem pertinere apparet, sicut in animalibus generabilibus, in quibus digerit alio suæ speciei ad cōiunctum, sed in animalibus animalibus ex femine, qualicūque generabilibus, in quibus necessaria est multiplicatio indiuiduorum vnus speciei, vt natura speciei, quæ perpetuo cōseruari in vno indiuiduo propriam corruptibilitatem cōseruetur in pluribus. In autem superiori vniuersi inuenitur alioquin perfectionis, vbi vnum indiuiduum vt Sol, sic est, vt nihil ei deest eorum, quæ ad perfectionem pertinent, vnde & tota natura speciei dicitur sub vno indiuiduo: & similiter est de corporibus celestibus. Multo ergo magis in parte rerum creaturarum, quæ est Deo propria, scilicet in angelis, hæc perfectio in vni indiuiduo nihil deest eorum, quæ ad perfectionem pertinent, & sic nō sint plura indiuidua speciei. Deus vero qui est in summo perfectionis, cum nullo alio conuenit non solum in perfectione in genere, nec in alio prædicato vniuersi.

K AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ Augustinus ibi de natura angelica & humana, non inquitur in esse naturali: sed s̄m q̄ ordinem naturæ humanæ perierunt. Quantum autem ad ordinem naturæ humanæ diuiditur contrarietatem angelicam, quia tota natura angelica modo nata est peruenire ad beatitudinē, vel decessere irreparabiliter, s̄ statim ad primam beatitudinē. Natura vero humana per decursum temporis loquitur ibi Aug. de omnibus angelis sic: sicut natura, pp vnum modum ordinis ad beatitudinē.

licet differant secundum speciem natura.

AD SECVNDVM dicendum, qd cum inquiritur de differentia, vel convenientia speciei, est consideratio de rebus fm naturas ipsarum. Et fm hoc no est loquendu de omnibus angelis, sicut de natura vna Deo propinquissima: sed solus primus angelus erat secundum hoc natura Deo propinquissima. In qua quidem natura est minima diuersitas, quia nec secundum speciem, nec secundum numerum.

AD TERTIVM dicendu, qd ipsum ee se het vt actus, tam ad naturas copositas q ad naturas simplices. Sicut ergo in naturis copositis species no sumitur ab ipso ee, sed a forma, qa species pradicatur in qd est, esse autem pertinere vt ad qd omem an est: sic nec in substantijs angelicis species sumitur fm ipsum esse, sed fm formas simplices subsistentes, quarum differentia est fm ordinem perfectionis, vt dictum est.

AD QVARTVM dicendu, qd sicut forma q est in subiecto, vel materia diuiduatur p hoc qd est ee i hoc: ita forma separata diuiduatur p hoc, qd no est nata in aliquo ee. Sicut enim ee in hoc excludit coitatē vniuersalis, quod pradicatur de multis: ita no posse ee in aliquo. Sicut ergo hac albedo no prohibetur habere sub se multa indiuidua ex hoc qd est albedo, quod pertinet ad rōnem speciei, sed ex hoc qd est in hoc, quod pertinet ad rōnē indiuidui: ita natura huius angeli non prohibetur esse in multis ex hoc qd est natura in tali ordine rerū, quod pertinet ad rōnē speciei: sed ex hoc qd non est nata recipi in aliquo subiecto, quod pertinet ad rationem indiuidui.

AD QVINTVM dicendu, qd cū affectio sequatur cognitionē, quāto cognitio est vniuersalior, tāto affectio eā sequēs magis respicit eōe bonū: & quanto cognitio est magis particularis, tāto affectio ipsam sequens magis respicit priuatum bonū. vnde & in nobis priuata dilectio ex cognitione sensitiua exoritur, dilectio vero eōis & absoluti boni ex cognitione intellectuā. Quia ergo angeli quanto sunt altiores, tanto habent sciētiā magis vniuersalem, vt Dionysius dicit 12. ca. angelicā hierar. iō eorū dilectio maxime respicit eōe bonū. Magis ergo diligunt se inuicem si specie differunt, quod magis p tiner ad perfectionē vniuersi, vt ostesum est, q si in specie cōuenirent, qd pertineret ad bonū priuati vniuersi speciei.

AD SEXTVM dicendu, qd substantias separatas non pōt aīa nostra corpore vnita fm essentias earū intelligere, vt sciat de eis qd sunt, qa earum essentia excedit genus sensibiliū naturarū, & earū proportio nē, ex qbus intellectus noster cognitionē capit. & iō substantia separata nō pnt detiniri a nobis pprie: sed solū p remotionē vel aliquā operationē ipsarū. & hoc modo Damasc. definit angelū nō definitione pertinere ad speciē specialissimā, sed ad genus subalterniū, quod est genus & species. vnde definiti pōt.

AD SEPTIMVM dicendum, qd modus distinctionis personarum diuinarum est abiq; essentia diuersitate, quod non patitur natura creata. & ideo non est hoc ad consequentiam trahendum in creaturis.

AD OCTAVVM dicendu, qd magis & minus dupliciter accipitur. vno modo fm diuersum modū participationis, & vnius, & eiusdē forme, sicut magis album dī magis clarū q minus album, & sic magis & minus non diuersificant speciem. Alio modo dicitur magis & minus secundum gradum diuersarum formarum: sicut album dicitur magis clarum, q rubeū, aut viride. & sic magis & minus diuersificant speciem. & hoc modo angeli differunt in donis natu-

ralibus secundum magis, & minus.

AD NONVM dicendu, qd illud qd constituit in spē est nobilius eo, quod constituit in genere, sicut determinatū indeterminato. habet. n. se determinatū ad indeterminatū, vt actus ad potentiam. non at ita qd semper illud, quod constituit in specie, ad nobiliorem naturā pertineat, vt patet in speciebus animalium irrationalium. Non. n. constituuntur huiusmodi species per additionem alterius naturæ nobilioris supra naturam sensitiuam, quæ est nobilissima in eis: sed per determinationem ad diuersos gradus in illa natura. & similiter dicendum est de intellectuāli, quod est commune in Angelis.

AD X. dicendu, qd hoc non vt esse vniuersaliter verum, qd imperfectior differentia generis in plures species multiplicetur. Corpus enim diuiditur p animatum & inanimatum, plures tamen videntur esse species animatorum corporum, quā inanimatorum, præcipue si corpora cœlestia sint animata, & omnes stellæ adiuicem specie differant: sed & in plantis, & in animalibus est maxima diuersitas specierum. vt tñ huius rei veritas inuestigetur, considerādum est, qd Dionysius Platonice contrariā sententiā proferre videtur. Dicitur. n. Platonice, qd substantia quo sunt primo vni propinquiores, eo sunt minoris numeri. Dionysius vero dicit in 14. ca. Angelicæ hierarchie, qd Angeli omnē materialem multitudinem transcendunt. vtrumque autem verum esse aliquis potest ex rebus corporalibus percipere, in quibus quanto corpus aliquod inuenitur superius, tanto minus habet de materia: sed in maiorem quantitatem extenditur. vñ cum numerus quodammodo sit causa quantitatis continuæ, secundum qd punctū constituit vnitas, & punctus lineam, vt more Platonice loquamur: ita est etiam in tota rerū vniuersitate, qd quāto aliqua sunt superiora in entibus, tāto plus hnt de formali multitudine, q attendit secundū distinctionē spērum; & in hoc saluā dictum Dionysij: minus autē de multitudine materiali quæ attendit fm distinctionē indiuiduorū in eadē spē, in quo saluā dictū Platonice. Quod autē est vna sola spē animalis rōnalis multis existentibus speciebus irrationaliū, ex hoc prouenit, quia animal rōnale constituitur ex hoc, q natura corporea attingit in sui supremo naturam substantiarū spirituum in sui infimo. Supremus autē gradus alicuius naturæ, vel etiam infimus est vnus tātum. quāuis possit dici plures esse species rōnalis animaliū, si aliquis poneret corpora cœlestia animata.

AD XI. Dicendum, qd homines continentur inter creaturas corruptibiles, quæ sunt infima pars vniuersi, in qua inueniuntur aliqua ordinata nō solum per se, sed etiam per accidens. & ideo in ecclesia militant diuersitas secundum potentiam, & ordinem non diuersificat speciem: secus autem est in Angelis, qui sunt suprema pars vniuersi, vt dictum est. Est autem in hominibus Angelorū similitudo nō perfecta: sed quale esse contingit, vt dictum est.

AD XII. Dicendu, qd ornāmēta terræ & aquæ, quia corruptibilia sunt, requirūt multitudinē in eadē spē, vt dictum est. Corpora autē cœlestia etiā sunt diuersarum specierū, vt dictum est. lux enim nō est forma substantialis eorum, cum sit qualitas per se sensibilis, quod de nulla forma substantiali dici potest. & præterea non est eiusdem rōnis lux in omnibus, qd patet ex hoc qd diuersorum corporum superiorum radij, diuersos habent effectus.

AD XIII. dicendum, qd indiuiduatio in Angelis non est per materiam: sed per hoc quod sunt forma per se subsistentes, quæ non sunt natæ esse in subiecto vel materia, vt dictum est.

AD XIII. dicendum, qd antiqui Philosophi posuerunt, qd cognoscens debet esse de natura rei cognitæ. vnde Empedocles dixit, qd terram terra cognoscimus, & aquam aqua: sed ad hoc excludendū Arist. posuit, qd virtus cognoscitiua in nobis prout est in potentia, est denudata a natura cognoscibiliū, sicut pupilla a colore: sed tamē sensus in actu est sensatum in actu, in quantum fit sensus in actu per hoc, qd informatur specie sensibilis. & eadem ratione intellectus in actu est intellectum in actu, in quantum informatur per speciem intelligibilem.

Non n. lapis est in anima, sed species lapidis, vt ipse dicit. Ex hoc autem est aliquid intelligibile in actu, qd est a materia separati: & ideo dicit, qd in his quæ sunt sine materia, idem est intellectus, & quod inteligitur. Non ergo oportet, qd Angelus intelligens sit idem in substantia, qd Angelus intellectus, si sunt immateriales: sed oportet, qd intellectus vnus formetur per similitudinem alterius.

AD XV. dicendū, qd numerus qd causatur ex diuisione cōtinui, est species quantitatis, & est tantū in substantijs materialibus: sed in substantijs immaterialibus est multitudo, quæ est de transcendentibus, secundum qd vnū, & multa diuidunt ens. & hæc multitudo consequitur distinctionem formalem.

AD XVI. dicendum, qd differentia secundū causam, & causatum ponitur a quibusdam multiplicare substantias separatas, in quantum per hoc ponit prouenire diuersos gradus in eis, prout causatum est infra suam causam. vnde si ponimus diuersos gradus in substantijs immaterialibus ex ordine diuinæ sapientiæ causantis, remanebit eadem distinctionis ratio, etiam si vna eorum non sit causa alterius.

AD XVII. dicendum, quod quælibet natura creata cum sit finita, non ita perfecte representat diuinam bonitatem, sicut multitudo naturarum: quia quod in multis naturis multipliciter continetur comprehenditur in Deo vnite. & ideo oportet esse plures naturas in vniuerso, & etiam in substantijs Angelicis.

AD XVIII. dicendum, quod oppositio differentiarum constituentium angelicas species, accipitur secundum perfectum & imperfectum, vel excedens & excessum, sicut est etiam in numeris, & si cur se habent animatum, & inanimatum, & alia huiusmodi.

ARTICVLVS IX.

Vtrum intellectus possibilis sit vnus in omnibus hominibus.

NONO queritur, vtrum intellectus possibilis sit vnus in omnibus hominibus, & videtur qd sic. Dicit n. Aug. in lib. de quantitate animæ. Si dixero multas esse animas ipse me ridebo. Derisibile ergo videtur dicere multas animas intellectiuas esse.

¶ 2 Præt. In his quæ sunt sine materia, est vnus tantum indiuiduum in vna specie, vt ostensum est: sed intellectus possibilis siue anima intellectiua, cum sit substantia spiritalis, non est compositus ex materia, & forma, vt prius ostensum est. ergo est vna tantum anima intellectiua, siue intellectus possibilis in tota specie humana. Sed dicebatur, quod & si anima intellectiua non habeat materiam ex qua sit, habet tamen materiam in qua

est, scilicet corpus, secundum quorum multiplicationem multiplicatur anima intellectiua. ¶ 3 Sed cōtra, remota causa remouetur effectus: ergo multiplicatio corporum est causa multiplicationis animarū, remotis corporibus non possunt animæ remanere.

¶ 4 Præt. Indiuiduatio fit secundū determinationem principiorum essentialium. Sicut enim de fructu minimis est vt componatur ex aia & corpore: ita ratione Sortis est vt componatur ex hac aia & corpore, vt patet per Philof. 7. Meta. Sed corpus est de essentia aia. ergo impossibile est qd aia duetur per corpus. & ita non multiplicatur anima secundum multiplicationem corporum.

¶ 5 Præt. Aug. dicit cōtra Felicianum. Si cōceptio animæ sit potentia regramus, prior est aia mater ex hac rursus nata vt eē cū sobole. & loquitur de per quā animata est mater, vt statim subdit. Hæc videtur dicere, qd sit eadem anima in matre & eadem ratione in omnibus hominibus.

¶ 6 Præt. Si intellectus possibilis in me est intellectus, oportet qd res intellecta eē aia in me. & sic res, cū res intellecta sit in intellectu, & sic res in aia numeraretur p numerationē indiuiduorum minū. sed oīa q numerantur p numerationē indiuiduorum habēt rē intellectā cōm. & sic res in aia erit alia res intellecta in infinitū, qd est impossibile. ergo nō est alius intellectus possibilis in me.

¶ 7 Præt. Si nō eēt vnus intellectus possibilis in me, & in alijs hominibus, cum cōtingit scientiā a Magistro scipulo causari, oportet qd vel eadē numeraria quæ est in Magistro deflueret ad discipulum, qd scientia Magistri causaret scientiā discipuli calor ignis causat calorem in lignis, vnde non esset aliud qd reminisci. Si enim discipulus antequā addidisset scientiā quā addidit, non est reminisci. Si vero nō heat eā prius, aut eam existētē prius in alio. Sin Magistro aut scietem prius in alio, & sic oportet qd in eo causetur ab alio: & hæc autē tria sunt impossibilia. Cū enim scietia sit accidēs, nō pot eadē transire de subiecto in tubiectum, qd vt Boetius dicitur accidētia corrumpi possunt, transmutari nō possunt. Similiter est impossibile est qd scietia Magistri scietia in discipulo, tum qd scientia nō est actiua, tum qd verba quæ Magister pronuntiat excitant discipulū ad intelligendum, vt Aug. in lib. de Magistro. Quod autē addidit scietia est contra Philof. in 1. Poster. Non est ergo alius intellectus possibilis in omnibus hominibus.

¶ 8 Præt. Omnis virtus cognoscitiua quæ est in materia corporali, cognoscit eam tū quæ sunt in materia in qua est, sicut visus cognoscit colores q habēt affinitatē cum pupilla, quæ est in pupilla colorum pp suā diaphanitatē. Intellectus possibilis nō est susceptiuus eorum tū quæ sunt in materia in qua est, vel cum toto corpore, vel cū parte eius. Intellectus ergo possibilis non est susceptiuus cognoscitiua in materia corporali, neq. in corpore, neque in aliqua parte eius. ergo non multiplicatur secundum multiplicationem corporum.

¶ 9 Præt. Si aia intellectiua vel intellectus possibilis multiplicatur secundum multiplicationem corporum, hoc nō est nisi qd est corporis formalis, scilicet materia, vt a multis ponitur, cōpositum enim est ex materia & forma nō potest esse alicuius forma. ergo

lib. 1. de anima apud Arist. cō. 25. 3. de anima scx. 14. to 3.

3. de anima scx. 18. to 2. 3. de anima scx. com. 15. som. 2.

Ca. 32. circa finem to. 1.

In ar. præc.

Ar. 1. huius quest.